

**Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
Хмельницький національний університет
Центр порівняльної професійної педагогіки
у співпраці з
Кафедрою ЮНЕСКО НАПН України
«Неперервна професійна освіта XXI століття»**

*Розвиток порівняльної професійної педагогіки
у контексті глобалізаційних
та інтеграційних процесів*

МАТЕРІАЛИ

XI Міжнародного науково-методологічного Інтернет-семінару

19 травня, 2022 р.

Інтернет-семінар організовано Центром порівняльної професійної педагогіки Хмельницького національного університету; Відділом зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України в рамках НДР «Теорія і практика забезпечення якості педагогічної освіти у зарубіжних країнах» (2020-2022) Державний реєстраційний номер РК № 0120U100230.

Київ – Хмельницький, 2022

*Рекомендовано до друку ухвалою Вченої ради
факультету міжнародних відносин
Хмельницького національного університету
(протокол № 10 від 24 травня 2022 р.)*

Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів: матеріали тез доп. XI міжнар. наук.-методол. Інтернет-семінару (19 трав. 2022 р.) / Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; Хмельницький національний ун-т ; за заг. ред Н. М. Бідюк. – Київ – Хмельницький: «Термінова поліграфія», 2022. – 133 с.

Рецензенти:

Лук'янова Л. Б. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

Сотська Г. І. – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, завідувач кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» НАПН України

Редакційна колегія:

Авшенюк Н. М. – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, член Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, заступник завідувача кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» НАПН України

Бідюк Н. М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іншомовної освіти і міжкультурної комунікації Хмельницького національного університету

Третьюк В. В. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету міжнародних відносин і права Хмельницького національного університету

Дорофєєва О. М. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іншомовної освіти і міжкультурної комунікації Хмельницького національного університету

У збірнику представлено тези доповідей учасників XI Міжнародного науково-методологічного Інтернет-семінару «Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів» організованого з метою сприяння розвитку порівняльної професійної педагогіки як наукової галузі та навчальної дисципліни в Україні.

Учасниками Інтернет-семінару обговорено проблеми становлення порівняльної професійної педагогіки як наукової галузі та навчальної дисципліни в Україні й зарубіжжі; окреслено глобалізаційні виміри розвитку професійної освіти, педагогічної освіти і освіти дорослих у зарубіжних країнах; охарактеризовано тенденції професійного розвитку фахівців у світовому освітньому просторі; обґрунтовано сучасні педагогічні інновації в освітніх системах різних країн; висвітлено запровадження прогресивних ідей зарубіжного досвіду щодо методики навчання іноземної мови у контексті становлення та розвитку нової української школи.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів ступеня доктора філософії і доктора наук, студентів, а також управлінців і розробників освітньої політики в Україні.

Матеріали тез подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за наведені факти, цитати, посилання на джерела та інші відомості.

© Хмельницький національний університет, 2022

© Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2022

ЗМІСТ

Авшенюк Наталія ОСВІТА ДЛЯ МИРУ – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	7
Аніщенко Олена СТРАТЕГІЇ ОСВІТИ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ: ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ (НА ПРИКЛАДІ ЕСТОНІЇ)	10
Бабушко Світлана, Соловей Людмила ВИКЛАДАННЯ ПРОФІЛЬНИХ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ У ЗВО УКРАЇНИ	12
Бойченко Марина ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТРЕТЬОГО (PHD) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ОСВІТНИХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК: ДОСВІД КАНАДИ.....	15
Локшина Олена ОСВІТА В РЕАЛІЯХ ВІЙНИ: ТЕРМІНОПОЛЕ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ..	17
Лучанінова Ольга ФАХОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНО-ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕДАГОГІЦІ	18
Маньковська Руслана МУЗЕЙНИЙ ФАКТОР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ІНТЕГРАЦІЇ	20
Nahorna Olha, Nahornyi Yaroslav FORMATION OF PROFESSIONAL VOCABULARY OF STUDENTS IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE	23
Огієнко Олена АМЕРИКАНСЬКА МОДЕЛЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	24
Пазюра Наталія ІНШОМОВНА ОСВІТА ДЛЯ МИРУ В КРАЇНАХ СХІДНОЇ АЗІЇ	25
Постригач Надія ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ТУРЕЧЧИНІ	27
Рогульська Оксана ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛІ «ПЕРЕВЕРНУТИЙ КЛАС» В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	29
Семенов Олена ВИКЛАДАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА ОСВІТНЯ ВЗАЄМОДІЯ	31
Теренко Олена ЕКСТРАПОЛЯЦІЯ ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКОГО ДОСВІДУ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У ВІТЧИЗНЯНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	34
Торчинський Михайло ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НОСІЯМИ ІНШИХ МОВ	36

Горячок Інна ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ УЧИТЕЛЬСЬКОГО ЦЕНТРУ «ПОЛОНІЯ»	39
Демиденко Ганна УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ КОМУНІКАТИВНИЙ ПРОСТІР: НА ПЕРЕТИНІ ЛІНГВОКУЛЬТУР.....	41
Ісакова Єлизавета РЕФЛЕКСИВНЕ ВИКЛАДАННЯ ЯК ОДНА З ФОРМ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ УЧИТЕЛІВ КНР	43
Ішутіна Олена МЕДІАОСВІТА В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ	46
Калюжна Тетяна АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ АНДРАГОГІВ.....	48
Кінах Неля ІНТЕГРАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СИСТЕМУ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	50
Король Світлана РЕГІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У НІМЕЧЧИНІ	52
Курепін Вячеслав РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДОРОСЛИХ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	55
Lysak Halyna BENEFITS AND CHALLENGES OF BLENDED LEARNING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	57
Лозова Оксана, Горбенко Світлана ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ З ПИТАНЬ STEM-ОСВІТИ	59
Максименко Оксана, Глушко Оксана УЧНІ-МІГРАНТИ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ ТЕРМІНІВ	61
Максименко Оксана, Микал Тамара ІНШОМОВНО-СПРЯМОВАНІ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З МІЖНАРОДНИХ БІЗНЕС ЗАВ'ЯЗКІВ У ВИЩІЙ ОСВІТІ ДАНІЇ (НА ПРИКЛАДІ БІЗНЕС ШКОЛИ КОПЕНГАГЕНА)	64
Мартинюк Олена ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	66
Орловська Ольга ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ТА ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ .	68
Осьмук Наталія ПРОВІДНІ ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ КРОСКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	71
Отрошенко Лариса CURRENT TRENDS IN EFL TEACHERS TRAINING	72
Ravlenko Olha THE ROLE OF DIGITAL TRANSFORMATION IN TEACHING AND LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN UKRAINIAN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS ...	73

Подлевська Неля МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНДАРТІ ВЧИТЕЛЯ ЗЗСО	76
Pradivliannyi Mykola, Bondar Nataliia TEACHING TECHNICAL ENGLISH TO TECHNICIANS	78
Радомський Ігор РОЗВИТОК КОМПЕТЕНЦІЙ ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ, ЧЕХІЇ, СЛОВАЧЧИНІ І УКРАЇНІ	80
Романок Оксана ЧОТИТИВИМІРНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ ЯК СУЧАСНА ПАРАДИГМА ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	82
Садовець Олеся ІНТЕГРОВАНА МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ДОСВІД АЗІЙСЬКИХ КРАЇН	84
Самко Алла НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: АНДРАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	87
Скрипник Марина МОДЕЛЬ ТЕХНОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ЗМІСТУ ЗНАТЬ (ТРАСК) У ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ: АНАЛІЗ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ	89
Торчинська Наталія ВРАХУВАННЯ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ МОВНИХ ВЗАЄМОВПЛИВІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДІАЛЕКТОЛОГІЇ У ЗВО	91
Чистякова Ірина ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДЛЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ ФІНЛЯНДІЇ ...	94
Школяр Наталія ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОРЕСУРСІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	96
Котирло Тамара ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	98
Черноморець Валентина, Василенко Ірина, Коваленко Марина РОЗВИТОК СТЕМ-ЦЕНТРІВ В УКРАЇНІ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ «ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ. СТЕМ-ЦЕНТРИ В УКРАЇНІ»	101
Калашникова Тетяна СПІЛЬНІ ПРОГРАМИ ОТРИМАННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЄС	103
Христій Юрій ЄВРОПЕЙСЬКА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА НАВЧАННЯ (EQAVET) ЯК АГЕНТ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ГАЛУЗІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ	105
Кукса Тетяна ОСНОВНІ ТИПИ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ЄС	107

Prudoloba Anastasiia APPLIED LINGUISTICS: ITS DEVELOPMENT AND HISTORY	108
Сова Майя СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАНИЙ СТАН СИСТЕМИ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В КИТАЇ	110
Чу Їн ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ В КИТАЇ: ЕКОНОМІЧНИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ КОНТЕКСТИ	111
Атаманчук Зоряна ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «СОЦІОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ»	113
Домінов Богдан ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ У ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ	116
Каліщук Ірина ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ОНЛАЙН-СЕРВІСУ SOCRATIVE	118
Кметь Анастасія ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМА ЯК ОСНОВА СУЧАСНОГО УРОКУ	120
Криндисарук Ірина МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ УРОКІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	122
Оракбаєва Валерія РОЛЬ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ У ФОРМУВАННІ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	124
Ровінська Діана РОЗВИТОК ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ	126
Рудяк Аліна ЕТАП СЕМАНТИЗАЦІЇ В ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	128
Татаревська Діана ПОНЯТТЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	130

References

1. Avis, J. (1995). The Validation of Learner Experience: A Conservative Practice. *Studies in the Education of Adults*. № 27 (2), 173–187.
2. Baker, H. (1993). A History of CAUCE: Its Formation, Development, and Role. *Canadian Journal of University Continuing Education*. Vol. 21, 37–65.
3. Beatie, E. (1999). *Montreal Public Education in the Mass Media: National Farm Radio Forum on CBC Radio*. Concordia: Concordia University.
4. Belanger, C. (1998). Prior Learning Assessment (PLA) in Canadian Universities. *Canadian Journal of Higher Education*. Vol. 28, 99–120.
5. Bloom, M. (2001). *The Brain Gain: Economic Effects of Recognizing Learning and Learning Credentials in Canada*. Ottawa : Conference Board of Canada.
6. Campbell, A. (2001). *Breaching the Barriers to Workplace Literacy*. Ottawa : The Conference Board of Canada.
7. Campbell, A. (2005). *Profiting from Literacy: Creating a Sustainable Workplace Literacy Program*. Ottawa : The Conference Board of Canada.
8. Davis, R. (2009). *Building a Road Map for the «Lost Highway» of Adult Learning: The Legacy of the Adult Learning Knowledge Centre*. Ottawa : Adult Learning Knowledge Centre.

Торчинський Михайло

Хмельницький національний університет
м. Хмельницький

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НОСІЯМИ ІНШИХ МОВ

Ключові слова: граматичні особливості, зіставний аналіз, морфологія, українська мова, частини мови.

Грамматика української мови, що традиційно складається з морфеміки і словотвору, морфології та синтаксису, досить детально описана в численних наукових виданнях. Водночас практика роботи на підготовчих курсах з абітурієнтами, а також проведення занять із переселенцями, значна частина яких є російськомовною (паралельно можливе використання й інших мов для спілкування) засвідчили проблему саме розрізнення граматичних ознак, передусім морфологічних (відмінностей у морфемній будові, способах творення та функціонуванні синтаксичних одиниць фіксуємо менше), що й зумовлює необхідність звернення уваги на специфіку категорій української морфології (передусім у співвідношенні з російською мовою як найбільш поширеною серед незнавців української мови і такою, що має найсильніший негативний вплив на її носіїв).

При вивченні словотвору вважаємо за необхідне виокремити низку характерних для українських слів суфіксів: **-єзн-** (*старезний*), **-ень-** (*красень*), **-есеньк-** (*малесенький*), **-ищ-** (*горище*), **-ій-** (*водій*), **-існьк-** (*горніснький*), **-юк-** (*злюка*) та префіксів: **су-** (*сузір'я*); **перед-** (*передбачити*), **по-** (*подвір'я*), **при-** (*прізвище*) тощо, які відсутні в російській мові.

Характеризуючи іменник як частину мови, зазначимо, що так звані лексикограматичні атрибути іменника в українській і російській мові не відрізняються, хоча

власне термінопозначення переважно неоднакові: власні й загальні назви (*Київ, місто*), назви істот та неістот (*вовк, день*), конкретні й абстрактні найменування (*село, радість*), збірні (*молодь*), речовинні (*мідь*) й одиничні (*горошина*) лексеми.

Натомість родова характеристика субстантивів має чимало відмінностей, адже трапляються й однакові форми (*сіль, соль* – жіночий рід), і різні за походженням з однаковою родовою характеристикою (*рятівник, спасатель* – чоловічий рід), і однакові за походженням, але належні до різного роду (*творчість, творчество* – жіночий і середній рід), а найскладніше – співзвучні в обох мовах різнородові лексеми (*полин, польнь* – чоловічий і жіночий рід). Підкреслимо, що за новим правописом української мови значна частина іменників подвійного роду має розмежовуватися передусім за допомогою суфіксів **-к-** (*прем'єрка*), **-иц-** (*очільниця*), **-ин-** (*філологія*), **-ес-** (*баронеса*).

Аналогічно, проте не так часто реєструються відмінності в числі іменників (*двері, дверь* – множина й одина; *чорнило, чернила* – одини і множина).

У групуванні іменників на відміни і групи в українській мові спостерігаємо такі диференційні особливості: 1) наявність четвертої відміни, до якої належать субстантиви середнього роду із закінченнями **-а, -я** (*лоша, ім'я*), водночас у російській мові є так звані різновідмінювані іменники з подібними ознаками (*брємя*); 2) належність до другої відміни, крім іменників чоловічого роду з нульовим закінченням (*дуб*), і субстантивів із флексією **-о** (*батько*), а також іменників середнього роду не лише із закінченнями **-е, -о** (*озеро, поле*), а й **-я** (*знання*); 3) включення до складу третьої відміни, крім іменників жіночого роду з нульовим закінченням (*осінь*), ще й слова *мати*; 4) поділ іменників першої і другої відмін на тверду (*мама, стіл*), м'яку (*земля, пень*) і мішану (*межа, плац*) групи.

Визначальною ознакою української мови є також наявність кличного відмінка, в якому іменники першої відміни можуть мати флексії **-о** (*Ганно*), **-е** (*воле*), **-є** (*Надіє*), **-ю** (*бабусю*); другої – **-у** (*синку*), **-ю** (*місяцю*), **-є** (*друже*); третьої – **-є** (*юносте*).

В інших відмінках теж є низка специфічних атрибутів, як-от: 1) в орудному відмінку одини іменників першої і другої відмін маємо закінчення **-юю** (*водою*), **-ом** (*братом*) для твердої групи і **-єю** (*піснею, душею*), **-ем** (*хлопцем, ножем*) – для м'якої і мішаної; 2) у родовому відмінку одини іменники другої відміни чоловічого роду закінчуються на **-а, -я** (*товариша, учителя*) або **-у, -ю** (*лісу, краю*); 3) у давальному і місцевому відмінках одини іменники другої відміни можуть мати паралельні закінчення (*хлопцю, хлопцеві; на коні, на коневі*); 4) іменники третьої відміни, які закінчуються на один приголосний звук, в орудному відмінку одини внаслідок прогресивної асиміляції мають подвосення (*тінню*); крім того, іменники на **-ть** після приголосного, а також слова *кров, любов, осінь, сіль, Русь, Білорусь* у родовому відмінку одини можуть набувати як варіант закінчення **-и** (*любви*).

Прикметники за особливостями закінчень поділяються на три групи: тверду (*зелений*), м'яку (*пізній*) і мішану (*білолиций*), причому в російській мові остання група співвідноситься з так званими ад'єктивними на **г, к, х, ц** і шиплячий (*бледнолиций*). Основні відмінності у флексіях спостерігаємо в різних співвідношеннях стягнених і нестягнених форм (*добра – добрая, синє – синєе, веселою – весёлой*).

Ступені порівняння прикметників (як і прислівників) утворюються за подібними моделями, однак українська мова має дві прикметні риси: не використовується слово **самий** (не *самий добрий*, а *найбільш добрий* чи *найдобріший*) і

вимагається включення в компаративну конструкцію прийменника або сполучника (не *кращий мене*, а *кращий за (від) мене (ніж я)*).

Прості числівники теж мають низку відмінностей, особливо **сім** та **вісім** (наприклад, в орудному відмінку *сімома* та *сьома – семью; вісьмома* та *вісьма – восемью*), проте найбільш часто фіксуються помилки у складних числівниках на позначення десятків, де відмінюється лише прикінцева форма (не *шестидесяти*, а *шістдесяти*). Водночас у найменуваннях сотень відмінюються обидва складники (*п'ятьмастами*). В українській мові також можливі паралельні флексії (*шести – шістьох; тридцяти – тридцятьом*).

Займенники, у зв'язку з архаїчністю таких слів, мають чимало подібних форм (*я, виш*), проте розрізняються, як і в прикметників, стягнені і нестягнені форми (*мною – мной, така – такая*).

Особові закінчення дієслів цілком збігаються лише в першій особі однини (*пишу*), а в інших – розрізняються частково, зокрема пом'якшенням флексій (*читаєш – читаєш, лежать – лежат, відріж – отрежь*). Характерними для української мови є давноминулий час (*ходив був*) та складена форма майбутнього часу дійсного способу (*робитиму*).

Інфінітиви переважно функціонують із суфіксом **-ти** (*любити*), хоча літературною є і неозначена форма на **-ть** (*любить*). Не завжди збігаються форми суфіксів, які використовуються для творення дієприкметників (*крокуючий, посинілий, зачинений*) і дієприслівників (*відпочивши, хвилюючись*). Відзначимо відсутність в українській мові дієприкметників на **-м-** (*любимий*), **-вш-**, **-ш-** (*перемігший*); також не практикується вживання дієприкметників теперішнього часу на **-уч-**, **-юч-**, **-ач-**, **-яч-** (не *працюючий*, а *той, хто працює*). Дієприкметники, як і прикметники, розрізняються стягненими і нестягненими флексіями (*прочитане – прочитанное, заселеною – заселённой*).

Прислівники (*вчора – вчера*), прийменники (*під – под*), сполучники (*тому що – потому что*), частки (*не*) і вигуки (*ой*), а також модальні слова (*можливо – возможно*) і дієслівні зв'язки (*бути – быть*), як бачимо, можуть відрізнитися звуковим складом, але у словосполученнях і реченнях виконують тотожну роль. Однак саме вживання прийменників зумовлює, зокрема, диференціацію словосполучень або словосполук (*у справі – по делу; про всяк випадок – на всякий случай*). Однак загалом синтаксичні особливості української і російської мов мають набагато більше спільного або подібного, ніж морфологічні.

Таким чином, можемо засвідчити, що при ознайомленні з граматикою української мови варто звертати увагу на специфіку її словотвору, морфеміки і синтаксису, але основні відмінності спостерігаємо саме в морфології, особливо в утворенні родових, числових і відмінкових форм іменників, а також при ступенюванні прикметників і прислівників, відмінюванні числівників та утворенні дієслівних форм.